

DZIAŁ URZĘDOWY.

TREŚĆ Nr 6/39.

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ:

	Str.
<i>Akta Papieża Piusa XII:</i>	
71. Pismo Ojca Świętego Piusa XII Papieża do J. Em. Ks. Kardynała Stanu, wzywające wiernych całego świata do modłów o pokój	163
<i>Najwyższa Kongregacja Św. Oficjum:</i>	
72. Dekret w sprawie kompetencji w sprawach małżeńskich i o prawie Promotora Sprawiedliwości do zaskarżania małżeństw akatolickich	165
<i>Święta Penitencjaria Apostolska:</i>	
73. Odpusty Apostolskie, które Ojciec Święty Papież Pius XII łaskawie udzielił tym wiernym, którzy posiadają jakiś przedmiot praktyk religijnych poświęcony przez Ojca Św. lub przez kapłana mającego konieczną władzę, i czyni zadość określonym warunkom	166

**USTAWY, DEKRETY I ROZPORZĄDZENIA
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:**

	Str.
74. Układ między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską w sprawie ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół Katolicki pozbawiony został przez Rosję, podpisany w Warszawie dnia 20 czerwca 1938 r.	169
75. Oświadczenie Rządowe w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych układu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską o ziemiach pounickich, podpisanego w Warszawie dnia 20 czerwca 1938 r.	173
76. Ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym	174
77. Ustawa o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej i obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów i rowerów dla celów obrony Państwa	175
78. Dekret Prez. Rzplitej w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców	177

ROZKAZY ORDYNARIUSZA POLOWEGO:

Zarządzenia:

79. Oratio imperata — zmiana	179
80. Modły za Ojczyznę — polecenie odmawiania	179

Wyjaśnienie:

81. Jursydykcja duchowieństwa wojskowego — wyjaśnienie	180
--	-----

AKTA CENTRALNYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH:

Rada Ministrów:

82. Rozporz. Rady Min. o zwalnianiu od niektórych obowiązków wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami	180
--	-----

Rozporządzenia Ministrów:

83. Rozporządzenie ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej o powszechnym obowiązku wojskowym	184
--	-----

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych:

84. Pismo okólne o zwalczaniu wydawnictw pornograficznych i brukowych powieści kryminalnych	188
---	-----

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

85. Pismo w sprawie rekolekcyj szkolnych i zwolnienia od egzaminu z religii przy zdawaniu licealnego egzaminu dojrzałości	190
---	-----

PRZEDRUKI:

86. Odezwa do duchowieństwa	191
87. Odezwa Biskupa Łuckiego w sprawie składania ofiar na budowę pomnika ks. Ignacego Skorupki	193

KOMUNIKATY:

88. Uniwersyteckie wykłady dla Duchowieństwa	195
--	-----

Nr 6.

WARSZAWA
5 CZERWCA
1939 R.

ROZKAZ WEWNĘTRZNY

DO KATOLICKIEGO DUCHOWIEŃSTWA WOJSKOWEGO
W POLSCE

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

AKTA PAPIEŻA PIUSA XII.

71.

Pismo Ojca Świętego Piusa XII Papieża do J. Em. Ks. Kardynała Stanu, wzywające wiernych całego świata do modłów o pokój.

(AAS, 1939, t. XXXI, Nr 5, str. 154—156).

PIUS XII PAPIEŻ

DO UKOCHANEGO SYNA NASZEGO ALOJZEGO MAGLIONE
ŚW. RZYMSKIEGO KOŚCIOŁA KARDYNAŁA PRESBITERA,
KARDYNAŁA SEKRETARZA STANU.

Ukochany Synu Nasz, pozdrowienie i błogosławieństwo Apostolskie.

Uczestnicząc z bliska w Naszych rządach Kościoła Katolickiego, dobrze wiesz, jak gorąco pragniemy i usiłujemy uzyskać u Boga, by nareszcie skierować raczył dusze i pragnienia do sprawiedliwości i miłości, oraz utrwalić między państwami i wszystkimi narodami, obecnie tak podnieconymi i zatrwożonymi, tak bardzo upragniony pokój chrześcijański, prawdziwy i trwały.

Zaledwie wyniesieni do Najwyższego Pasterstwa, natychmiast zachęcałiśmy z głębi ojcowskiego serca do tego pokoju — który stanowi najwyższy dar Boży — nie tylko poszczególnych synów w Chrystusie, rozsianych na całym świecie, lecz także wszystkie

narody i ich kierowników; a w uroczystym dniu Zmartwychwstania Pańskiego, w Bazylice św. Piotra, gdzie w obecności nieprzebranych tłumów wiernych odprawialiśmy solennie ofiarę mszy św., powtórzyliśmy tę samą zachętę i to samo upomnienie, błagając Jezusa Chrystusa, Zwycięzcę śmierci i Dawcę łask niebieskich, o zgodę i pokój dla wszystkich.

I obecnie, gdy nastąpi miesiąc maj, w którym wierni zwykli modlić się osobliwie do Najświętszej Panny, pragniemy serdecznie wyrazić nasze gorące życzenie, by właśnie w tym czasie we wszystkich diecezjach i we wszystkich parafiach publiczne składano prośby w wyżej wymienionej intencji.

A szczególnie do tej krucjaty modlitw zachęcamy tych, których My za przykładem Boskiego Zbawiciela, sprawując Jego namiestnictwo, serdecznie miłujemy, to jest dzieci, które w kwiecie wieku promieniają niewinnością, dobrocią i łaską. Niechaj rodzice, idąc za pobożnym zwyczajem, codziennie prowadzą swe dzieci, choćby najmniejsze, do ołtarza Najświętszej Pani i tam je ofiarowują wraz z kwiatkami swych ogrodów i pól i wraz z swymi modlitwami i modlitwami dzieci.

Bo jakżeby mogła nie przyjąć nasza Matka Niebieska tych usilnych prośb, skierowanych o wyjednanie pokoju dla jednostek, państw i ludów? Jakżeby mogła ich nie przyjąć, gdy do prośb Aniołów z nieba przyłączą się głosy dzieci, które nazwać można aniołami ziemskimi? Bo pewne jest, że Matka Boża, zniewolona tylu prośbami, udzieli Swego orędownictwa w chwili powszechnego lęku i niepokoju, i ubłaga Swego Boskiego Syna, znieważonego tylu grzechami, tak iż uzyska u Niego uwolnienie od udręki naszych czasów i pokój serc oraz wzajemną zgodę między narodami.

I sam Zbawiciel, który za życia Swego ziemskiego tak bardzo umiłował niewinną działość i który słowami „Pozwólcie dziaćkom przyjść do mnie, bo takich jest Królestwo Boże“ (Mar. X. 14), zgromił Apostołów, że chcieli dziaćki od Niego oddalić, tenże sam Zbawiciel, powtarzamy, którą modlitwę chętniej wysłucha, jak nie dziecięcą, którą wnoszą do Niego i do Jego Boskiej Matki serca i ręce niewinne i czyste?

Tak więc, by użyć wyrazów Poprzednika naszego, Leona Wielkiego, „Chrystus miłuje dziecięctwo, które sam wpierw podjął i duszą i ciałem; miłuje Chrystus dziecięctwo, które jest mistrzem

pokory, wzorem niewinności i obrazem dobroci“ (Migne P. L. 54, 258 c).

Gdy więc wszędzie: w miastach, na wsiach i w najodleglejszych nawet siołach, wszędzie dokąd doszło światło ewangelii, zastępy dzieci w nadchodzącym maju nawiedzać będą kościoły, by tam żarliwie się modlić, mamy niezłomną ufność, że uśmierzą się wzajemne niechęci, zawita pokój do dusz i wyrównają się nieporozumienia między narodami, a dla ludzkości zawitają, za wstawiennictwem Najświętszej Pani, lepsze, pogodniejsze czasy.

Z tych to powodów dajemy Ci, ukochany nasz Synu mocą niniejszego pisma polecenie, byś ogłosił wszem wobec, w sposób, który uznasz za najlepszy, to nasze życzenie i upomnienie, tak, aby były wcielone w czyn, za pośrednictwem i pod przewodem Wielebnych Pasterzy.

A tymczasem pełni radosnych nadziei i ufni w bogate owoce, które sobie po tej krucjacie modlitw obiecujemy, udzielamy z pełni serca Tobie, ukochany Synu i całej dziecinie, która gorliwie podejmie nasze wołanie, Apostolskiego błogosławieństwa, jako zadatku łask Bożych i dowodu Naszej ojcowskiej łaskowości.

Dan w Rzymie, u św. Piotra dnia 20 kwietnia roku 1939 a Pierwszego Naszego Pontyfikatu.

PIUS PP. XII.

NAJWYŻSZA KONGREGACJA ŚW. OFICJUM.

72.

D E K R E T

w sprawie kompetencji w sprawach małżeńskich i o prawie Promotora Sprawiedliwości do zaskarżania małżeństw akatolików.

(AAS, 1939, t. XXXI, Nr 4, str. 131).

WĄTPLIWOŚCI.

Po przedstawieniu tej Najwyższej Świętej Kongregacji Świętego Oficjum następujących wątpliwości:

I. Czy decyzja Najwyższej św. Kongregacji św. Oficjum, wydana w dniu 18 stycznia 1928 roku ad I, mocą której wyjaśnio-

nym zostało, iż akatolicy nie mogą spełniać roli powodów w sprawach małżeńskich, odnosi się jedynie do Trybunału św. Rzymskiej Roty, czy także i do Trybunałów diecezjalnych;

II. Czy Promotor Sprawiedliwości, na mocy kan. 1971, bez wyjednania władzy od św. Oficjum, może zaskarżyć małżeństwo, jeśli o nieważności małżeństwa doniósł małżonek niekatolicki.

Środa, dnia 15 marca 1939 r.

Ich Eminencje Najprzewielebniejsi Ks. Kardynałowie, stojący na straży spraw wiary i moralności, po wysłuchaniu opinii Przewielebnych Księży Konsultorów, orzekli, że należy odpowiedzieć:

AD I.: *Przecząco* na pierwszą część zapytania.

Twierdząco na drugą, czyli: odnosi się również do Trybunałów diecezjalnych.

AD II.: *Przecząco*; chyba, że, zdaniem Ordynariusza, wymaga tego dobro publiczne.

I w sobotę, dnia 18 tegoż miesiąca i roku, Jego Świątobliwość Ojciec Święty, Papież Pius XII, na audiencji udzielonej Jego Ekscelencji Asesorowi św. Oficjum, zreferowane Sobie postanowienie ich Eminencji zatwierdził, potwierdził i polecił ogłosić.

Dan w Rzymie w siedzibie św. Oficjum, dnia 22 marca 1939 roku.

(—) *R. Pantanetti*

Notariusz Najwyż. Św. Kongregacji Św. Oficjum.

ŚWIĘTA PENITENCJARIA APOSTOLSKA

(Wydział do Spraw Odpustów)

73.

ODPUSTY APOSTOLSKIE

które Ojciec Święty Papież Pius XII na audiencji udzielonej niżej podpisanemu Kardynałowi Wielkiemu Penitencjarzowi w dniu 11 marca 1939 r., łaskawie udzielił tym wiernym, którzy posiadają jakiś przedmiot praktyk religijnych poświęcony przez Ojca św. lub przez kapłana mającego konieczną władzę, i czyni zadość określonym warunkom.

(AAS, 1939, t. XXXI, Nr 4, str. 132 — 134).

Odpusty.

1. Kto przynajmniej raz na tydzień zwykł odmawiać koronkę do Pana Jezusa, lub jakąkolwiek koronkę do Matki Boskiej, lub

różaniec, albo przynajmniej trzecią jego część, albo małe oficjum do Matki Boskiej, albo przynajmniej nieszpory, lub nokturn z luadesami oficjum za zmarłych, albo psalmy pokutne lub gradualne, albo też kto zwykł przynajmniej raz na tydzień spełnić jakąś praktykę spośród tak nazwanych „Uczynków miłosiernych“, lub też być na Mszy świętej, z zachowaniem warunków spowiedzi, Komunii świętej i modlitwy w intencji Ojca Świętego, pozyska *Odpust zupełny* w uroczystości Bożego Narodzenia, Trzech Króli, Wielkanocy, Wniebowstąpienia Pańskiego, Zielonych Świątek, Trójcy Świętej, Bożego Ciała, Najśw. Serca Jezusowego, Oczyszczenia, Zwiastowania, Wniebowzięcia, Narodzenia i Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny; Narodzenia św. Jana Chrzciciela, obydwu święta św. Józefa Oblubieńca N. M. P., Św. Apostołów Piotra i Pawła, Andrzeja, Jakóba, Jana, Tomasza, Filipa i Jakóba, Bartłomieja, Mateusza, Szymona i Judy, Macieja i Wszystkich Świętych.

Jeżeli zaś kto nie przystąpi do Spowiedzi i Komunii św., ale przynajmniej ze skruszonym sercem pomodli się w intencji Ojca Św. w poszczególne dni wyżej wymienione pozyska częściowy *Odpust siedmiu lat*.

Ponadto ktokolwiek wykona jakąkolwiek z wyżej wymienionych praktyk pobożności lub miłosierdzia, kiedykolwiek to spełni, pozyska *częstkowy Odpust trzyletni*.

2. Kapłani, którzy nie mając słusznej przeszkody, zwykli codziennie odprawiać Mszę świętą, pozyskają w święta wyżej wymienione *Odpust zupełny*, dodając spowiedź sakramentalną i modlitwę w intencji Ojca Świętego.

Helekróć zaś sami odprawiają Mszę świętą, pozyskają *częstkowy Odpust pięcioletni*.

3. Kto jest obowiązany do odmawiania oficjum kanonicznego, spełniając ten obowiązek, w wyżej wymienione dni pozyska *Odpust zupełny*, z zachowaniem również warunków spowiedzi, Komunii św. i modlitwy w intencji Ojca Św.

Kto zaś spełni to przynajmniej ze skruszonym sercem, w poszczególnych wypadkach pozyska *częstkowy Odpust pięcioletni*.

4. Kto wczesnym rankiem, w południe, pod wieczór lub skoro będzie mógł później odmówi *Anioł Pański*, a w czasie wielkanocnym *Regina coeli*, albo, nie znając tych modlitw, zmówi pięciokrotnie *Zdrowaś Maryjo*; również kto z nastaniem nocy odmówi

psalm *De profundis*, albo, nie znając go, *Ojcze Nasz, Zdrowaś Maryjo i Wieczny odpoczynek*, uzyska *cząstkowy odpust pięciuset dni*.

5. Tenże sam Odpust ten pozyska, kto w jakikolwiek piątek pobożnie przez chwilę rozmyślać będzie o Męce i Śmierci Pana Jezusa i trzykrotnie z pobożnością odmówi Modlitwę Pańską i Pozdrowienie Anielskie.

6. Kto zrobi rachunek sumienia i szczerze żałować będzie za grzechy z postanowieniem poprawy oraz pobożnie odmówi raz jeden *Ojcze Nasz, Zdrowaś Maryjo i Chwała Ojcu* na pamiątkę Pięciu Ran Chrystusa Pana, pozyska *Odpust trzystu dni*.

7. Ktokolwiek modlić się będzie za konających, odmawiając w ich intencji przynajmniej raz jeden *Ojcze Nasz i Zdrowaś Maryjo*, pozyska, *cząstkowy Odpust studniowy*.

8. Kto wreszcie, znajdując się in articulo mortis, pobożnie duszę swą Bogu poleci, wypowiedawszy się i przyjąwszy Komunię św., lub przynajmniej wzbudziwszy żal doskonały, usta zawezwie pobożnie Najświętszego Imienia Jezus, lub sercem, jeśli nie będzie mógł, i śmierć przyjmie cierpliwie z ręki Boga, jako zapłatę za grzech, pozyska *Odpust zupełny*.

1. Odpowiednimi do poświęcenia przedmiotami w celu pozyskania Odpustów Apostolskich są jedynie koronki, różańce, krzyże, wizerunki Ukrzyżowanego, małe statuetki, medaliki, byleby nie były wykonane z cyny, ołowiu lub pustego wewnątrz szkła, albo z podobnego materiału, który łatwo może się zniszczyć lub zużyć.

2. Wyobrażenia Świętych mają przedstawiać tylko kanonizowanych albo zapisanych do zatwierdzonych martyrologiów.

3. By ktoś mógł pozyskać Odpusty Apostolskie, jest rzeczą konieczną, by z jakąś z rzeczy poświęconych przez samego Ojca Świętego lub przez kapłana upoważnionego, nosił na sobie, lub odpowiednio przechowywał w swym domu.

4. Na zasadzie wyraźnego orzeczenia Ojca Św., udzielenie niniejszych Odpustów Apostolskich, bynajmniej nie znosi Odpustów udzielonych kiedyindziej za modlitwy, ćwiczenia pobożne, lub za wyliczone uczynki.

Dan w Rzymie, w siedzibie św. Penitencjarii Ap., dnia 11 marca 1939 roku.

L. † S.

(—) *Kardynał W. Lauri*
Wielki Penitencjarz.

(—) *S. Luzio*, Regens.

74.

U K Ł A D

**między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską w sprawie
ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół Katolicki
pozbawiony został przez Rosję, podpisany w Warszawie dnia
20 czerwca 1938 r.**

(Dz. U. R. P. Nr 35/39, poz. 222).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
MY, IGNACY MOŚCICKI,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy,
wiadomym czynimy:

Dnia dwudziestego czerwca tysiąc dziewięćset trzydziestego
ósmego roku podpisany został w Warszawie między Stolicą Apo-
stolską a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej układ w sprawie
ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół Katolicki
pozbawiony został przez Rosję, o następującym brzmieniu:

Przekład.

U K Ł A D

**między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską w sprawie
ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół Katolicki
został pozbawiony przez Rosję.**

Jego Świątobliwość Papież Pius XI i Jego Ekscelencja Pre-
zydent Rzeczypospolitej Polskiej,

ożywieni pragnieniem uregulowania sprawy ziem, kościołów
i kaplic pounickich, których Kościół Katolicki został pozbawiony
przez Rosję,

postanowili, w wykonaniu artykułu XXIV ust. 3 Konkordatu
między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisa-
nego w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r., zawrzeć odnośny Układ
i mianowali w tym celu swymi Pełnomocnikami, a mianowicie:

Jego Świątobliwość:
Jego Eksceleńcję Monseigneur Filipa CORTESI,
Arcybiskupa Syraceńskiego, Nuncjusza Apostolskiego
w Warszawie;

Jego Eksceleńcja Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

Jego Eksceleńcję Pana Józefa BECKA, Ministra
Spraw Zagranicznych,

którzy, po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i w należytej formie, zgodzili się na postanowienia następujące :

Artykuł I.

Przez określenie: „ziemie pounickie“, „kościóły pounickie“, „kaplice pounickie“, użyte w niniejszym Układzie, należy rozumieć ziemie, kościoły lub kaplice, stanowiące niegdyś własność osób prawnych Kościoła Katolickiego obrządku unickiego, położone na obszarze Archidiecezji wileńskiej oraz Diecezji: łomżyńskiej, pińskiej, podlaskiej, lubelskiej i łuckiej i które oddane zostały w użytkowanie Cerkwi Prawosławnej lub jej osób prawnych w związku z ukazem carskim z dnia 25 marca (6 kwietnia) 1839 r. (ogłoszonym w Pełnym Zbiorze Praw 25 czerwca 1839 r. Nr 12467), z decyzją Świątobliwego Synodu z dnia 13/25 kwietnia 1875 roku zatwierdzoną przez cesarza rosyjskiego dnia 1/13 maja 1875 r. i ogłoszoną w dniu 7 maja 1875 r. (Pełny Zbiór Praw z roku 1875 Nr 54670), lub też w związku z rozporządzeniami rządu rosyjskiego w tym przedmiocie.

Artykuł II.

Stolica Apostolska zrzeka się na rzecz Państwa Polskiego roszczeń Kościoła Katolickiego do prawa własności na wszystkich ziemiach pounickich nawet w razie gdyby ziemie te stanowiły przedmiot sporu lub znajdowały się w posiadaniu Państwa, czy też innych osób.

Artykuł III.

1. Ze swej strony Państwo Polskie przeznaczą 12.000 hektarów ziemi na udotowanie Mens biskupich, Kapituł, Seminariów die-

cezjalnych i beneficjów proboszczowskich w Archidiecezji wileńskiej, oraz w Diecezjach: lubelskiej, łomżyńskiej, łuckiej, pińskiej i podlaskiej.

2. Do tego kontyngentu 12.000 hektarów zalicza się około 9.120 hektarów ziemi, które są obecnie w posiadaniu lub władaniu osób prawnych Kościoła Katolickiego we wspomnianych Archidiecezji i Diecezjach, a nie zostały nabyte drogą kupna. Państwo Polskie uznaje nieruchomości te za własność Kościoła Katolickiego z dniem wejścia w życie niniejszego Układu.

3. Poza tym Skarb Państwa wypłaci Kościołowi Katolickiemu tytułem równowartości za około 2.800 hektarów ziemi, brakujących do przewidzianego w ust. 1 niniejszego artykułu kontyngentu 2.500.000 zł w obligacjach „4% Pożyczki konsolidacyjnej“ nominalnej wartości. Wypłata ta nastąpi w ciągu dwóch miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego Układu.

Artykuł IV.

1. W ciągu czterech lat od daty wejścia w życie niniejszego Układu, Kościół Katolicki przeprowadzi podział ziem, które w myśl artykułu III niniejszego Układu stają się Jego własnością, biorąc dla udotowania Mens biskupich, Kapituł, Seminarjów diecezjalnych oraz beneficjów proboszczowskich normy przewidziane w artykule XXIV Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r.

2. W tym celu Kościół Katolicki będzie mógł przeprowadzać swobodnie potrzebne transakcje gruntami między Mensami, Kapitułami, Seminarjami diecezjalnymi i beneficjami proboszczowskimi. Ponadto, Kościół Katolicki będzie mógł nabywać skądinąd dla nich ziemie, jednakże w ilości ogólnej nie przewyższającej tej, jaka w trakcie przeprowadzania tych transakcji musiała być z tych gruntów sprzedana osobom trzecim.

Artykuł V.

Z dniem wejścia w życie niniejszego Układu, Państwo Polskie uznaje ponadto za własność Kościoła Katolickiego kościoły i kaplice pounickie, z plebaniami, ogrodami plebańskimi i cmenta-

rzami pounickimi, będące w dniu podpisania niniejszego Układu w posiadaniu lub władaniu Kościoła Katolickiego.

Artykuł VI.

Oдноśnie do kościołów i kaplic pounickich, będących w posiadaniu Państwa, a nie będących w użytkowaniu Kościoła Prawosławnego, Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązuje się prowadzić w dalszym ciągu badanie warunków, w których się one znajdują i przekazać je na własność Kościołowi Katolickiemu we wszystkich przypadkach, gdy to się okaże możliwe.

Artykuł VII.

1. Wpisanie do księgi hipotecznej prawa własności nieruchomości objętych niniejszym Układem na rzecz osób prawnych Kościoła Katolickiego nastąpi na podstawie deklaracji właściwego Ordynariusza, poświadczonej co do ziem o których mowa w ust. 1 artykułu III niniejszego Układu przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, a co do obiektów wymienionych w Artykułach V i VI tegoż Układu przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Deklaracja winna zawierać dokładne określenie nieruchomości oraz wymienienie osoby prawnej kościelnej lub zakonnej, na której imię wpis hipoteczny ma nastąpić.

3. Deklaracje Ordynariuszy oraz wpisy hipoteczne na podstawie tych deklaracji są wolne od opłat stemplowych i sądowych.

4. Opłaty pisarzy hipotecznych ponoszą Ordynariusze.

Artykuł VIII.

Państwo Polskie zrzeka się niepobranych należności z tytułu użytkowania przez Kościół Katolicki ziem, które zostały objęte niniejszym Układem.

Artykuł IX.

Układ niniejszy w niczym nie narusza praw i uprawnień, przysługujących Kościołowi Katolickiemu oraz Państwu Polskiemu z mocy wyżej wymienionego Konkordatu oraz innych tytułów prawnych.

Niniejszy Układ będzie ratyfikowany i wejdzie w życie 30 dnia po dacie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Na dowód czego wyżej wymienieni Pełnomocnicy podpisali niniejszy Układ i wycisnęli na nim swe pieczęcie.

Sporządzono w Warszawie, w dwóch egzemplarzach, dnia 20 czerwca 1938 r.

Ph. Cortesi

Beck

Arceybiskup Syraceński
Nuncjusz Apostolski.

Zaznajomiwszy się z powyższym układem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości, jak i w każdym z postanowień w nim zawartych; oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 10 września 1938 r.

(—) *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

(—) *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *Beck*

75.

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 12 kwietnia 1939 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych układu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską o ziemiach pounickich, podpisanego w Warszawie dnia 20 czerwca 1938 r.

(Dz. U. R. P. Nr 35/39, poz. 223).

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z art. X Układu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską w sprawie ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół

Katolicki pozbawiony został przez Rosję, podpisanego w Warszawie dnia 20 czerwca 1938 r., wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższego układu nastąpiła w Rzymie dnia 16 marca 1939 roku.

Minister Spraw Zagranicznych:
Beck

76.

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1938 r.

o powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. 1938 r. Nr 25, poz. 220; — w wyjątkach).

.

Art. 15. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w przypadkach gdy księgi stanu cywilnego (metrykalne) uległy zniszczeniu lub zaginięciu, urzędy i instytucje, otrzymujące duplikaty tych ksiąg, są obowiązane przesyłać corocznie najpóźniej do dnia 1 lipca zarządom gmin wyciąg z metryki urodzonych i zmarłych, odnoszące się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończąby, gdyby żyły, 17 lat życia¹⁾.

(2) Urzędy i organy, wymienione w ustępie (1), obowiązane są udzielać ponadto wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów, potrzebnych przy czynnościach urzędowych, wynikających z ustawy niniejszej lub wydanych na jej podstawie przepisów.

(3) W razie niewykonania obowiązków, wynikających z artykułu niniejszego, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie zaniebanych czynności na koszt winnego.

.

Art. 50. (1) Bez poddawania przeglądowi zostają zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej na podstawie przedstawionych

¹⁾ Redakcja „Rozkazu Wewnętrznego“ zwraca uwagę, że obecnie do zarządów gmin należy przysyłać wyciągi z metryki 17-letnich, a nie 18-letnich, jak było obowiązujące poprzednio.

komisji poborowej dokumentów, które ustali rozporządzenie wykonawcze:

- a) duchowni wyznania katolickiego, którzy otrzymali święcenia;
- b) zakonnicy wyznania katolickiego, którzy złożyli śluby zakonne;
- c) uczniowie seminariów katolickich i nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich;
- d) duchowni i zakonnicy innych, przez Państwo uznanych, wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia lub złożyli uroczyste śluby zakonne;
- e) nowicjusze klasztorów prawosławnych;
- f) zatwierdzeni przez władzę państwową rabini i podrabini;
- g) duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań chrześcijańskich.

(2) O zaliczeniu do pomocniczej służby wojskowej osób wymienionych w ust. (1) orzeka przy poborze komisja poborowa, a po poborze — powiatowa władza administracji ogólnej, lub co do osób zamieszkałych stale za granicą urząd konsularny R. P.

(3) Osoby wymienione w ust. (1), które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stanu duchownego, seminarium, nowicjatu, zakonu, klasztoru, lub zgromadzenia, podlegają obowiązkowi służby wojskowej na ogólnych zasadach.

(4) W czasie wojny nie mogą być osoby wymienione w ust. (1) zaliczone do pomocniczej służby wojskowej, jeżeli warunki uzasadniające to prawo powstały po rozpoczęciu wojny.

77.

U S T A W A

z dnia 30 marca 1939 r.

o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o obowiązku odstępowania zwierząt pociagowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa.

(Dz. U. R. P. Nr 28-29, poz. 182).

Art. 1. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1927 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociago-

wych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 66, poz. 496) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. (2) otrzymuje brzmienie:

„Rada Ministrów może wprowadzić powyższy obowiązek na wniosek Ministra Spraw Wojskowych także w czasie pokojowym, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa“.

2) po art. 26 dodaje się art. 26-a o brzmieniu:

„Art. 26-a. Odstąpione Państwu na własność przy poborze zwierzęta pociągowe, wozy, pojazdy mechaniczne i rowery w warunkach, określonych w art. 2 ust. (2), mogą być na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych zwrócone poprzednim właścicielom (posiadaczom), jeżeli interes obrony Państwa nie będzie wymagał zatrzymania tych przedmiotów na stałe i jeżeli wynagrodzenie za odstąpione przedmioty nie zostało jeszcze wypłacone.

Poprzedni właściciele (posiadacze) odstąpionych przy poborze zwierząt pociągowych, pojazdów mechanicznych i rowerów będą obowiązani przyjąć je z powrotem, przy czym otrzymują jedynie wynagrodzenie za czas zatrzymania tych przedmiotów oraz odszkodowanie w razie ich uszkodzenia.

Sposób ustalania i wypłaty wynagrodzenia oraz odszkodowania, przewidzianych w ustępie poprzednim, określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi właściwymi ministrami“;

3) w art. 27 po ust. (2) dodaje się dwa ustępy nowe o brzmieniu:

„W przypadkach szczególnej potrzeby, stwierdzonej uchwałą Rady Ministrów, przedmioty te mogą być przez władze wojskowe zatrzymane na przeciąg czasu dłuższy niż dni 14.

W warunkach, określonych w art. 2, przedmioty zatrzymane przed powstaniem tych warunków podczas próbnego poboru mogą przejść na własność Państwa bez powtórnego przedstawienia ich na komisję poboru rzeczywistego, za wynagrodzeniem równym cenie szacunkowej, ustalonej przy poborze próbnym, niezależnie od wynagrodzenia za czas zatrzymania od dnia poboru próbnego do dnia zawiadomienia o przejściu na własność Państwa“.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Komunikacji, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu oraz Poczty i Telegrafów.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych:
Stawoj Składkowski

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

78.

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14 kwietnia 1939 r.

w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców.

(Dz. U. R. P. Nr 35/39, poz. 221).

Na podstawie art. 63 ust. (1) ustawy konstytucyjnej i dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 maja 1936 r. o sprawowaniu zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi i organizacji naczelnych władz wojskowych w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 286) postanawiam co następuje:

Art. 1. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 747), zmienionym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) oraz dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 399), wprowadza się zmiany następujące:

- 1) w art. 6 lit. b) dodaje się po pkt 3) nowy pkt 4) o brzmieniu: „4) podoficerowie kontraktowi;“;
- 2) art. 118 otrzymuje brzmienie:

„Art. 118. Podoficera w stanie spoczynku może Minister Spraw Wojskowych powołać do służby czynnej jako podoficera zawodowego:

1) na prośbę podoficera — jeżeli podoficer nie przekroczył granicy wieku ustalonej w art. 117 i został uznany przez komisję wojskowo-lekarską za zdolnego do służby czynnej;

2) z urzędu:

a) w przypadku zwiększenia stanów liczebnych w korpusie podoficerów zawodowych,

b) w razie mobilizacji.

Podoficer zawodowy w stanie spoczynku, powołany do służby czynnej, traci prawo do poprzednio przyznanego mu zaopatrzenia emerytalnego, a otrzymuje uposażenie przywiązane do tego stopnia wojskowego, jaki posiada, przy czym czas czynnej służby zalicza się mu do wysługi emerytalnej.“;

3) po art. 118 dodaje się nowy przepis oznaczony jako art. 118-a o brzmieniu:

„Art. 118-a. Podoficera zawodowego w stanie spoczynku może Minister Spraw Wojskowych powoływać na ćwiczenia wojskowe.

Powołanie na ćwiczenia może nastąpić do czasu osiągnięcia przez podoficera w stanie spoczynku wieku 56 lat.

Rodzaj i czas trwania ćwiczeń ustala Minister Spraw Wojskowych; czas trwania ćwiczeń nie może przekraczać w ciągu dwóch następujących po sobie lat czterech tygodni.“;

4) po art. 133 dodaje się nowy rozdział oznaczony jako rozdział VIII-a o brzmieniu:

„Rozdział VIII-a. Służba podoficerów kontraktowych.

Art. 133-a. Podoficerowie rezerwy, pospolitego ruszenia oraz podoficerowie zawodowi w stanie spoczynku mogą być powołani do służby czynnej jako podoficerowie kontraktowi.

Podoficerowie kontraktowi pełnią służbę na podstawie umowy, zawartej w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów, regulującej jednocześnie sprawę uposażenia.

Art. 133-b. Awansowanie podoficera kontraktowego na wyższy stopień rzeczywisty lub tytularny może nastąpić jedynie na podstawie nowej umowy.

Art. 133-c. Minister Spraw Wojskowych określa warunki przyjmowania podoficerów kontraktowych oraz ich obowiązki i prawa.“.

Art. 2. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. MOŚCICKI*

Minister Spraw Wojskowych:
Kasprzycki

ROZKAZY ORDYNARIUSZA POLOWEGO W. P.

ZARZĄDZENIA.

79.

Oratio imperata — zmiana.

Polecam wszystkim księżom kapelanom wojskowym, przy odprawianiu Mszy św. odmawiać w dni powszednie i święta, w miejsce dotychczas obowiązującej, kolektę ze Mszy św. „Pro pace“.

Zaznaczam, że oratio imperata omittitur tantum in duplicibus I classis, in D-ca Palmarum atque Vigiliis Nativitatis et Pentecostes.

Zarządzenie powyższe polecam wywiesić na widocznym miejscu w zakryściach wojskowych kaplic i kościołów.

80.

Modły za Ojczyznę — polecenie odmawiania.

Polecam księżom kapelanom wojskowym po cichej Mszy św., odprawianej w dni powszednie w wojskowych kościołach i kaplicach, do modlitw nakazanych przez Papieża Leona XIII dodać *1 Zdrowaś Maryjo* — na intencję Ojczyzny.

81.

Jurysdykcja duchowieństwa wojskowego — wyjaśnienie.

Zwracam uwagę podwładnego mi duchowieństwa wojskowego, że jurysdykcji kapelanów wojskowych podlegają wyłącznie osoby wymienione w § 9 obowiązującego „Statutu dla duszpasterstwa wojskowego“.

Jurysdykcji tej nie podlegają natomiast osoby inne, w szczególności zaś należące do organizacji Przystosowania Wojskowego, jeżeli nie są jednocześnie żołnierzami w służbie stałej.

AKTA CENTRALNYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH.

RADA MINISTRÓW.

82.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 marca 1939 r.

o zwalnianiu od niektórych obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami.

Na podstawie art. 29 ust. (2) ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) zarządza się co następuje:

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają przepisy ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365), paragrafy, powołane bez bliższego określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. Od obowiązków, określonych w art. 28. zwalnia się:

- 1) posłów na Sejm i senatorów;
- 2) zawodowych konsulów państw obcych i przydanych im zawodowych urzędników oraz członków ich rodzin prowadzących wspólne z nimi gospodarstwo domowe, jeżeli posiadają

obywatelstwo państwa wysyłającego z zastrzeżeniem wzajemności.

§ 3. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt. 1), 2) i 3), zwalnia się:

1) funkcjonariuszów państwowych i pracowników kontraktowych w urzędach państwowych oraz pracowników przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj państwowych;

2) sędziów i prokuratorów sądów powszechnych, sędziów sądów administracyjnych oraz asesorów i aplikantów sądowych;

3) personel nauczający i pomocniczy w szkołach państwowych, publicznych i prywatnych wszystkich kategorii, stopni i typów;

4) przełożonych gmin i urzędujących ich zastępców, sołtysów i urzędujących podsołtysów, funkcjonariuszów samorządowych i pracowników samorządowych przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj;

5) pracowników zakładów użyteczności publicznej;

6) pracowników prywatnych przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj, które pracują na rzecz obrony Państwa;

7) pracowników instytucyj ubezpieczeń społecznych i Funduszu Pracy;

— jeżeli w czasie pożaru lub innej klęski spełniają obowiązki wynikające z ich stanowiska.

§ 4. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt. 4), zwalnia się:

1) osoby czasowo w gminie przebywające;

2) osoby nie będące właścicielami lub użytkownikami nieruchomości położonych na obszarze gminy, lub miejsca zamieszkania;

3) kobiety;

4) mężczyzn do lat 17;

5) czynnych członków Korpusu Technicznego Związku Straży Pożarnych R. P. oraz czynnych członków straży pożarnych i okręgowych pogotowi pożarnych;

6) uczniów szkół średnich, szkół zawodowych i słuchaczy rzeczywistych szkół akademickich;

7) uczniów kursów (szkół) wojskowego przysposobienia specjalnego;

8) **duchownych i zakonników uznanych w Państwie wyznań religijnych oraz uczniów seminariów duchownych i nowicjuszków zakonów.**

§ 5. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt. 5). zwalnia się:

1) kobiety mające powyżej lat 40;

2) czynnych członków Korpusu Technicznego Związku Straży Pożarnych R. P. oraz czynnych członków straży pożarnych ochotniczych, zawodowych, prywatnych i okręgowych pogotowi pożarnych;

3) osoby, wymienione w § 4 pkt. 1), 6), 7) i 8).

§ 6. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. 4) i 5), zwalnia się osoby wymienione w § 3, co do których ich władze przełożone stwierdzą, że wykonywanie tych obowiązków może odbić się istotnie ujemnie na toku urzędowania lub pracach w danym urzędzie, przedsiębiorstwie, zakładzie lub instytucji.

§ 7. (1) Osoby, na których ciąży obowiązek określony w art. 28 ust. (2) pkt. 4), mogą wykonywać go przez zastępcę.

(2) Zastępcze wykonanie tego obowiązku nie może być powierzone osobom, wymienionym w art. 29 ust. (1) oraz w § 4 pkt. 3), 4), 6) i 7).

(3) Przełożony gminy może zakazać zastępczego wykonania tego obowiązku przez osoby karane za przestępstwa z chęci zysku lub za zbrodnie przeciwko Państwu.

§ 8. Za wykonanie obowiązku, określonego w art. 28 ust. (2) pkt. 4), odpowiedzialna jest osoba, która podjęła się wykonania tego obowiązku zastępczo.

§ 9. Obowiązki, określone w art. 28 ust. (28) pkt. 5), mogą być na wniosek osoby obowiązanej zamienione przez przełożonego gminy na obowiązek świadczeń w naturze na cele ochrony przed pożarami i innymi klęskami, jeżeli liczba obowiązanych do służby w straży pożarnej przymusowej, przewyższa liczbę, potrzebną do zapewnienia na obszarze działania straży należytej ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

(2) Świadczenia w naturze mogą być wykonane tylko na obszarze tej gminy, która powołała obowiązanego do wykonania obowiązków.

§ 10. Świadczenia w naturze (§ 9) polegają na:

- 1) dostarczeniu środków przewozowych lub inwentarza pociągowego;
- 2) wykonaniu określonych robót;
- 3) czasowym odstąpieniu przedmiotów, potrzebnych do wykonania robót;
- 4) odstąpieniu własności materiałów, potrzebnych do wykonania robót.

§ 11) Wartość zamiennych świadczeń w naturze określa się dniówkami robocizny pieszej.

(2) roczna wysokość zamiennych świadczeń w naturze określa się dniówkami robocizny pieszej.

(2) roczna wysokość zamiennych świadczeń w naturze odpowiada 7 dniówkom robocizny pieszej.

3) przy obliczaniu wartości zamiennych świadczeń w naturze, przyjmuje się równowartość pieniężną dniówki robocizny pieszej, ustaloną przez rady gminne (miejskie) w wykonaniu przepisów o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne.

(4) W gminach, nie stosujących na swoim obszarze świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne, równowartość pieniężną dniówki robocizny pieszej ustalają corocznie właściwe rady gminne (miejskie) w drodze uchwał, do których mają zastosowanie przepisy art. 65 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35 poz. 294).

§ 12. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych

Sławoj Składkowski.

83.

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SPRAW WOJSKOWYCH,
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 7 lutego 1939 roku

o powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. 1939 r. Nr 20, poz. 131; w wyjątkach)

§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają artykuły ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. Nr 25, poz. 220).

(2) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

.

Do art. 15.

§ 57. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki przesyłają do dnia 1 lipca wyciągi z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn oraz wyciągi z metryk zmarłych mężczyzn, według wzorów Nr 1 i 2, zarządom gmin (naczelnikom urzędów okręgowych) właściwym ze względu na miejsce urodzenia lub śmierci osoby, której wyciąg dotyczy. Jeżeli miejsce śmierci nie pokrywa się z miejscem urodzenia, należy o śmierci zawiadomić również zarząd gminy (naczelnika urzędu okręgowego) miejsca urodzenia zmarłej osoby, przytaczając w zawiadomieniu wszystkie dane zawarte w wyciągu metrykalnym.

(2) W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ksiąg metrykalnych, urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki są obowiązani wystąpić do urzędów i instytucyj otrzymujących wtóropisy tych ksiąg, z żądaniem sporządzenia i przesłania gminom wyciągów metrykalnych, stosownie do przepisu ust. (1).

.

§ 221. Bez poddawania przeglądowi lekarskiemu zostają zaliczeni przy poborze do pomocniczej służby wojskowej następujące osoby:

a) duchowni wyznania katolickiego wszystkich obrządków, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy tego wyznania, którzy złożyli śluby zakonne, uczniowie seminariów duchownych, nowicjusze zakonów i zgromadzeń tego wyznania.

§ 212. (1) Celem zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej powinny osoby wymienione w § 211 przedstawić przewodniczącemu komisji poborowej w dniu stawienia się przed komisją poborową następujące dokumenty:

a) osoby wyliczone w § 211 pod lit. a): — zaświadczenia wydane przez kurie biskupie lub przełożonych zakonów i seminariów duchownych lub rektorów uniwersytetów.

Załącznik Nr 2

do § 212.

WYKAZ

zaświadczeń, na podstawie których duchowni są zaliczani do pomocniczej służby wojskowej.

I. Duchowni katoliccy.

1) Zaświadczenie

dla biskupów, członków kapituły, rektorów seminariów duchownych, przełożonych klasztorów, proboszczów, wikariuszów i innych duchownych katolickich, posiadających święcenia i nie objętych wzorami zaświadczeń pod L. 2, 3, 4 niniejszego załącznika.

Kuria Biskupia zaświadcza, że
(nazwa Kurii) (imię i nazwisko duchownego)
urodzony dnia roku w jest

(stanowisko duchownego: sufraganem, rektorem seminarium, przełożonym klasztoru, proboszczem lub innym duchownym katolickim)

posiadającym święcenia w
(dokładna nazwa biskupstwa, klasztoru, probostwa)

Niniejsze zaświadczenie Kuria Biskupia wydaje

celem zaliczenia go do

(imię i nazwisko duchownego)

pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr
(nazwa miejscowości) (bieżący wydany
zaświadczenia)

Pieczęć Kurii Biskupiej

Podpis biskupa lub zastępcy

UWAGA: Biskupom diecezjalnym wystawia zaświadczenie właściwy metropolita, względnie ten biskup, który dla niego stanowi wyższą instancję, biskupom sufraganom — biskup diecezjalny.

2) Zaświadczenie

dla profesorów seminariów duchownych i innych funkcjonariuszów oraz uczniów tych zakładów.

Rektor Seminarium

(dokładna nazwa seminarium, adres)

zaświadcza, że urodzony dnia

(imię i nazwisko duchownego)

roku

w

(miejsce urodzenia)

obecnie jest

(profesorem lub innym funkcjonariuszem albo też uczniem)

seminarium

(nazwa seminarium)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się

(imię i nazwisko duchown.)

celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr
(nazwa miejscowości) (bieżący wydany
zaświadczenia)

Pieczęć seminarium

Podpis rektora lub jego zastępcy

3) Zaświadczenie

dla nowicjuszków zakonów i zgromadzeń, jako zakonników, którzy złożyli śluby zakonne.

Przełożony zakonu

(dokładna nazwa zakonu, zgromadzenia, adres)

zaświadcza, że urodzony dnia

imię i nazwisko zakonnika)

roku w jest nowicjuszem
(miejsce urodzenia)
zakonu (zgromadzenia), zakonnikiem, który złożył śluby zakonne.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się
(imię i nazwisko)

celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr
(nazwa miejscowości) (bieżący wydanego zaświadczenia)

Pieczęć zakonu

Podpis przełożonego

Diecezja
Parafia
Poczta

Wzór Nr 1
do § 57.

Nr , dn. 19 .. r.

W Y C I A G

z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn urodzonych w r.

Nr kolejny	Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	Zawód lub zatrudnienie ojca	U w a g i
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki

U w a g a : W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

Diecezja

Wzór Nr 2

Parafia

do § 57.

Poczta

Nr, dn.

19 r.

W Y C I A G

z metryki śmierci mężczyzn urodzonych w roku

Nr kolejny	Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	Data i miejsce śmierci	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	U w a g i
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki

U w a g a : W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

84.

PISMO OKÓLNE

z dnia 5 kwietnia 1939 r.

o zwalczaniu wydawnictw pornograficznych i brukowych powieści kryminalnych.

(Nr PP. 327/80/1; Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr 8/39, poz. 64.)

Do

Urzędów Wojewódzkich i Komisariatu
Rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zaobserwowało, że są jeszcze wydawnictwa pornograficzne, a także wydawnictwa zajmujące się szczegółowym opisywaniem różnych zbrodni, co wy-

wołuje żywą reakcję opinii publicznej, która słusznie dopatruje się w tej akcji wyrządzenia wielkich szkód, szczególnie na odcinku wychowywania młodego pokolenia.

Jeżeli idzie o druki pornograficzne, to poza wydawnictwami specjalnie temu celowi poświęconymi, a ukrywającymi się pod maską wydawnictw satyryczno-humorystycznych należy zwrócić uwagę na dalsze dwa źródła pornografii:

- a) powieści drukowane w odcinkach w różnych czasopi-smach, szczególnie tzw. „brukowych“,
- b) ogłoszenia matrymonialne i im podobne, zamieszczane w niektórych czasopismach.

Szczególnie te ogłoszenia bardzo często wykorzystywane są dla celów stręczycielstwa i demoralizacji.

W wyniku prowadzonej już akcji przez władze administracyj-ne, zlikwidowano szereg wydawnictw pornograficznych, jednak nie rozsprzedane, prawdopodobnie, znaczne ilości nakładu, rzu-cane są obecnie na rynek i to po cenach specjalnie niskich, co ułatwia nabywanie ich przez młodzież.

O ile chodzi o szczegółowe opisywanie przebiegu zbrodni, szczególnie uwydatnianych w czasie procesów sądowych, Mini-sterstwo stwierdza, że w szeregu miast ukazują się specjalne wydawnictwa zeszytowe oparte o tematy kryminalne. Jedne z nich pod pozorem dostarczania czytelnikowi taniej powieści, szerzą propagandę przestępczości, inne przez opisywanie zbrodni w sposób sensacyjny, kształcą nowych adeptów w dziedzinie przestępczości.

W związku z powyższym Ministerstwo prosi o zaostrzenie nad-zoru nad wydawnictwami o charakterze pornograficznym i zaj-mującymi się opisami przestępstw, po przez:

- a) konsekwentne dążenie do likwidowania wydawnictw por-nograficznych,
- b) wpływanie na prasę, by podniosła poziom powieści, dru-kowanych w odcinkach oraz, by nie zamieszczała ogłoszeń o charakterze ułatwiającej demoralizację,
- c) niedopuszczanie do kolportażu resztek nakładu zawiesz-a-nych wydawnictw pornograficznych,
- d) zwrócenie szczególnej uwagi na powieściowe wydawnictwa zeszytowe, szczególnie oparte na tematyce kryminalnej,

e) o wpłynięcie na prasę by sprawozdania sądowe podawała w formie spokojnej, bez opisywania drastycznych szczegółów z przebiegu przestępstwa.

W walce z drukami pornograficznym i kryminalnymi należy użyć wszystkich środków, jakie stoją do dyspozycji władz nadzorujących prasę.

Ministerstwo przykłada wagę do rezultatów tej akcji i prosi o sprawozdania z likwidacji tego rodzaju wydawnictw.

(—) W. Żyboriski
Dyrektor Departamentu

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

85.

Pismo w sprawie rekolekcji szkolnych i zwolnienia od egzaminu z religii przy zdawaniu licealnego egzaminu dojrzałości.

MINISTERSTWO
W. R. i O. P.
Nr. II S—855/39.

Warszawa, dnia 1 marca 1939 r.

J. E. Ks. Arcybiskup Metropolita
Krakowski

Ksiązę Adam Stefan Sapieha
w Krakowie.

Odpowiadając na pismo z dnia 30 stycznia 1939 r. 51/39 Ministerstwo W. R. i O. P. uprzejmie zawiadamia, że pkt. b. § 7 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 9.XII.1926 r. o nauce religii katolickiej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 2, poz. 25 z 1927 r.) rozumieć należy w ten sposób, że *na nauki rekolekcyjne, spowiedź i Komunię św. przeznaczają się trzy dni*. Pierwsza nauka rekolekcyjna może się odbyć w godzinach popołudniowych normalnego dnia lekcyjnego, który w tym przypadku powinien zakończyć się o 12-ej godz., następne dwie

nauki (poranna i popołudniowa) w pierwszy wolny dzień od nauki szkolnej, czwarta nauka (poranna) i spowiedź (po południu) w drugi dzień wolny od nauki szkolnej, zaś Komunia św. w trzeci dzień wolny od nauki szkolnej.

Równocześnie Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że zwolnienia od egzaminu z religii przy zdawaniu licealnego egzaminu dojrzałości uczniów — dokonywa komisja egzaminacyjna na wniosek egzaminatora. Wobec tego, że o zwolnieniu od egzaminu decyduje komisja egzaminacyjna, Ministerstwo nie uważa za stosowne ograniczać pewnymi warunkami uprawnień egzaminatora do wystąpienia z wnioskiem o zwolnienie od egzaminu — tym więcej, że uprawnienie to przyznają egzaminatorowi przepisy § 10 regulaminu dojrzałości w liceum ogólnokształcącym (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 8 poz. 227 z 1938 r.).

Podsekretarz Stanu:
Jerzy Ferek-Bleszyński

PRZEDRUKI.

86.

Odezwa do duchowieństwa.

„Wśród bohaterów wojny polsko-bolszewickiej — mówił wiceminister Spraw Wojskowych z doby wojny bolszewickiej, gen. Eugeniusz de Hennig-Michaelis — Ksiądz Ignacy Skorupka zgoła naczelne miejsce zajmuje: wcielił on w Siebie wszystkie ideały chrześcijańskie i rycerskie współczesnej polskiej młodzieży“.

Ale ksiądz Skorupka jest zarazem ideałem kapłana, do którego w całej rozciągłości stosują się słowa Ewangelii: „dobry pasterz duszę swą daje za owce swoje“ (Jan X, 11). Bo był On dobrym dla swej młodzieży pasterzem; w czasie pokoju do Boga ją prowadził, a i w dobie grozy dziejowej szedł na jej czele z krzyżem w rękę, a z miłością w swej płomiennej duszy na śmierć i na zwycięstwo w dziejowym „Cudzie nad Wisłą“, który ocalił i Polskę, i Europę od zalewu czerwonego barbarzyństwa.

Dla tych walorów Namiestnik Chrystusowy. Ojciec św. Pius XI kazał wizerunek tego bohatera uwiecznić w prywatnej Kaplicy Papieży, w pałacu w Castelgandolfo.

Polska opinia publiczna od dawna upomina się o pomnik Księdza Skorupki w Stolicy Odrodzonej Ojczyzny.

W wielu odgłosach prasy zarówno stołecznej, jak i prowincjonalnej czytaliśmy wielokrotnie, że: pomnik ten winien stanąć w Warszawie, bo z Pragi Ks. Skorupka poszedł na bój i niedaleko Stolicy zginął, że w powyższej koncepcji zawiera się nie tylko myśl uczczenia bohaterskiego Księdza, ale też doniosły moment wychowawczy dla tych, co na ten pomnik w szeregu wieków przez Stolicę przechodząc, patrzeć będą.

Dzięki uprzejmości i zrozumieniu rzeczy Władz m. st. Warszawy uzyskaliśmy pod ten pomnik piękny plac, przylegający do kościoła św. Floriana i okazałej gotyckiej fasady nowozbudowanego Szpitala Przemienienia Pańskiego na Pradze. Pomnik więc będzie stał na głównej arterii, łączącej Pragę z Warszawą, Starym Miastem i Zamkiem, to jest na szlaku wycieczek, odbywanych ze wszystkich zakątków Rzeczypospolitej.

Pomnik Ks. Skorupki musi być godny kapłana-bohatera; ma być dokumentem historycznym wartości polskiego księdza, a więc winien swą okazałością i pięknem celować wśród innych pomników, w Polsce współczesnej stawianych.

Pragnęliśmy, aby w tym pomniku Ks. Skorupka był takim, jakim zginął za Boga i Polskę: pełen pozywającej wiary, radosnej nadziei w Zmartwychwstanie dobra w Ojczyźnie; aby z Jego postaci tchnęła miłość Ukrzyżowanego, którego wizerunkiem porwał szeregi młodociane na bój, na śmierć i na zwycięstwo...

Nie żałujmy więc grosza na powyższy cel. Jest nas w Polsce 10.000. Niech każdy z kapłanów mniej zamożnych da kilka złotych, z lepiej sytuowanych — kilkanaście lub kilkadziesiąt, a przyczynimy się do spełnienia i dla Polski i dla naszego imienia kapłańskiego wielkiej rzeczy.

Dziś, kiedy wrogie siły w Narodzie i spoza naszego Narodu starają się wartość i zasługi polskiego duchowieństwa obniżyć, postarajmy się o historyczny dokument, przypominający po

wszystkie wieki tę prawdę, że w Polsce zawsze byli Księża-bohaterzy na miarę Sadoków, Skargów, Kordeckich i Skorupków, i że karta w tym względzie jeszcze niezakończona.

Wierzymy w niezawodny oddźwięk wśród Braci kapłanów w tej naszej wspólnej sprawie. Nie zwłóczmy z nadesłaniem tej ofiary, i tym samym pomóżmy, aby już na 3 maja 1939 r. zamierzony pomnik stanął na chwałę Boga, na chwałę Polski, na chwałę polskiego duchowieństwa.

Ks. A. Fajęcki
Dziekan Warszawski

Ks. Feliks de Ville,
Dziekan Praski

Ks. St. Mystkowski

Ks. Wł. Padacz

UWAGA: Ofiary prosimy wpłacać na konto P. K. O. Nr 15.272 „Głosu Kapłańskiego“ z zaznaczeniem na środkowym odcinku czeku „pomnik Ks. Skorupki“.

87.

Odezwa Biskupa Łuckiego w sprawie składania ofiar na budowę pomnika ks. Ignacego Skorupki.

(„Mies. Diec. Łucki“ Nr 3/39, poz. 31, str. 126).

BISKUP ŁUCKI

Łuck, dnia 27 marca 1939 r.

Do

Przewielebnego Duchowieństwa
Diecezji Łuckiej.

Nadesłano mi odezwę podpisaną przez kilku kapłanów Archidiecezji Warszawskiej. Odezwa ta jest skierowana do ogółu polskiego duchowieństwa i wzywa wszystkich kapłanów w Polsce do nadsyłania pieniężnych datków, które umożliwiłyby wzniesienie w Warszawie pomnika ś. p. księdza kapelana Ignacego Skorupki.

Odezwę tę umieszczam poniżej i najgoręcej zachęcam Czcigodne Duchowieństwo do zaznajomienia się z jej treścią.

Kiedy w pamiętne lata polsko-bolszewickiej wojny zastępy naszych żołnierzy murem własnych piersi powstrzymywały czerwone watahy barbarzyńców, niosących Polsce zagładę — wówczas, jak zawsze w historii naszych dziejów, obok polskiego żołnierza stanął mężnie polski kapłan katolicki, by towarzyszyć żołnierzowi w jego żołnierskiej tułaczce i dzielić z nim wojenne utrudzenie.

W zawierusze wojennej, w chwilach największej grozy, kapłani polscy nieśli żołnierzowi otuchę, w szanłach zapadłych zapalali wiarę i ufność w zwycięstwo słusznej sprawy, nieśli ran-ny ratunek a umierającym pociechę i błogosławieństwo na drogę wieczności.

Bohaterstwo swoje zawsze okupić musiało duchowieństwo polskie ofiarą krwi i życia. W ostatniej wojnie polsko-bolszewickiej sześciu kapłanów zmarło z ran i trudów wojennych, jeden został podczas pełnienia kapłańskiej posługi zarąbany przez dziczkubańską, jednego wreszcie niezmiernie wyróżnił Bóg, pozwalając mu polec za Polskę na polu chwały.

W wigilię święta Matki Boskiej Zielnej w 1920 roku, w chwili kiedy na przedmościu Warszawy rozgorzała walka na śmierć i życie o wolność i niepodległość naszej Ojczyzny, kiedy toczył się bój z nowożytnym pogaństwem i kiedy już zdawało się, że czerwone fale uderzywszy w Polskę zaleją całą Europę — powiódł o świecie dnia 14 sierpnia swe bohaterskie pacholeta kapłan-bohater do ataku na wroga. Na czele dwóch kompanii 36 p. p. Legii Akademickiej biegł naprzód ks. Skorupka z rozwianą stułą, z krzyżem wzniesionym w górę, z pieśnią „Serdeczna Matko“ na ustach.

A za nim ruszyli ławą do pierwszego w swym życiu wypadu na wroga harcerze i gimnazjaliści, dzieci prawie, trzymający po raz pierwszy karabin w swej dłoni. Biegli za swoim księdzem odważnie, bo ich uniósł jego zapał, porwało ich jego męstwo, więc biegli naprzód i kładli się wałem młodych swoich ciał u samego progu stolicy, a wróg tego wału już nie mógł przekroczyć.

W bitwie tej skłuty bagnietem i przesyty kulami legł ks. Ignacy Skorupka, bohaterski kapłan, rycerz krzyżowy, nieodrodny potomek tych, co krwawy toczyli bój przez cały okres naszej niewoli, spadkobierca duchowy powstańców kapelanów.

Nie na próżno polała się jego krew i nie na marne poszła jego wielka ofiara. Przykładem swoim zagrzał on serca młodocianych żołnierzy, rozpałił ich męstwo, oswoił z niebezpieczeństwem, nauczył ich wreszcie jak się umiera za Boga i Ojczyznę.

Imię jego pozostanie dla nas na zawsze klejnotem w naszej pamięci, a jego świetlana postać będzie dla nas kapłanów chlubą i wzorem miłości i poświęcenia.

Niechże jak najrychlej obok pomników zasłużonych Polaków stanie w stolicy pomnik bohaterskiego kapłana. Niech nasze pokolenia wiedzą, że kapłan-rycerz, prefekt, co nad życie umiłował swoją Ojczyznę, nie wahał się życia swego złożyć na jej ołtarzu.

† ADOLF SZELAŹEK
Biskup Łucki

KOMUNIKATY.

88.

Uniwersyteckie Wykłady dla Duchowieństwa.

Zwyczajem lat poprzednich w dniach 3 — 5 lipca b. r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbędą się Uniwersyteckie Wykłady dla Duchowieństwa całej Polski. Tematem wykładów będzie aktualne zagadnienie r a s i z m u. Szczegółowe tytuły wykładów są następujące: Rasy ludzkie ze stanowiska przyrodniczego; Jedność rodzaju ludzkiego i różnorodność ras; Metafizyczne podstawy rasizmu; Krew i rasa jako źródło duchowych i moralnych wartości; Powszechność religii i katolicyzmu a czystość i różnorodność rasowa; Teorie religijne rasizmu; Czystość rasy jako miara wartości moralnych i cel wychowania; Instynkt

rasowy jako źródło i miara porządku prawnego w państwie; Rasistowskie ustawodawstwo małżeńskie; Eugenika i populacyjna polityka rasizmu; Semickość i chrystologiczny charakter Starego Testamentu; Św. Paweł a zagadnienie rasowe żydowskie; Stosunek (prawny) Kościoła do żydów w ciągu dziejów; Rasizm żydowski.

Wykładowcami będą profesorowie uniwersytetów: lubelskiego (Ks. Kruszyński, Ks. Pastuszka, Ks. Kałwa, Ks. Goliński i p. Czuma), lwowskiego (Ks. Szydelski, Ks. Stepa, Ks. Rosiński i p. Halban) i lubelskiego wyższego seminarium duchownego (J. E. Ks. Biskup Goral, Ks. Stopniak, Ks. Wilczyński).

Koszta wykładów, mieszkania i utrzymania wyniosą 5 zł dziennie. Bezpośrednio po zakończeniu wykładów odbędą się rekolekcje dla duchowieństwa.

Komitet Wykładów prosi o wczesne nadsyłanie zgłoszeń pod adresem: Lublin, Uniwersytet, Wykłady dla Duchowieństwa — z zaznaczeniem udziału na wykładach i rekolekcjach lub tylko na wykładach.

+ Józef Garliwa

Biskup Polowy Wojsk Polskich.

Warszawa, dnia 5 czerwca 1939 r.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

PROSTOSTWO

TREŚĆ Nr 6/39.

	Str.
KRONIKA DUSZPASTERSTWA WOJSKOWEGO	111

Czynności J. E. Księdza Ordynariusza Wojska Polskiego.

4.II.1939 r. Warszawa. Audyencja u Pana Marszałka Polski, Edwarda Śmigłego-Rydza.

5.II. Warszawa. Odprawienie sumy pontyfikalnej w kościele św. Krzyża z okazji Zjazdu Polaków z Zagranicy.

7.II. Warszawa. Przewodniczenie na posiedzeniu Naczelnego Wydziału Wykonawczego Ogólnopolskiego Obywatelskiego Komitetu Pomocy Zimowej.

10.II. Warszawa. Złożenie na ręce J. E. Księdza Nuncjusza Apostolskiego kondolencyj z powodu zgonu Ojca Świętego Piusa XI. — Wieczorem: Wygłoszenie w studio Polskiego Radio wspomnienia pośmiertnego o Papieżu Piusie XI.

15.II. Warszawa. Konferencja z Panem Szefem Biura Personalnego M. S. Wojsk.

17.II. Warszawa. Odprawienie w kaplicy Szpitala Polsk. Czerwonego Krzyża Mszy św. żałobnej za spokój duszy Papieża Piusa XI.

18.II. Warszawa. Wzięcie udziału w uroczystym żałobnym nabożeństwie, odprawionym za duszę Papieża Piusa XI w archikatedrze metropolitalnej. Odprawienie „Castrum doloris“.

23.II. Warszawa. Odprawienie Mszy św. w Wojskowym Więzieniu Śledczym. Wygłoszenie przemówienia. Udzielenie Sakramentu Bierzmowania.

24.II. Warszawa. Wzięcie udziału w pogrzebie ś. p. ks. prałata Fiatowskiego, regensa warszawskiego seminarium metropolitalnego. — Audyencja u Pana Prezesa Rady Ministrów.

2.III.1939 r. Warszawa. Obecność na uroczystym nabożeństwie „pro eligendo Summo Pontifice“, odprawionym w archikatedrze metropolitalnej przez J. E. Księdza Nuncjusza Apostolskiego. — Wieczorem: Złożenie w Nuncjaturze Apostolskiej życzeń z okazji szczęśliwego wyboru Ojca Świętego Piusa XII.

7.III. Warszawa. Odprawienie w wojskowym kościele prokatedralnym uroczystej Mszy św. żałobnej w XX-lecie zgonu płk. Lisa-Kuli.

11.III. Bydgoszcz. Wygłoszenie inauguracyjnego odczytu na Zjeździe Inteligencji Katolickiej pt.: „Jedność Kościoła a różnorodność jego urzędów“.

12.III. Warszawa. Obecność na dziękczynnym nabożeństwie, odprawionym przez J. E. Księdza Nuncjusza Apostol-

skiego w archikatedrze metropolitalnej z okazji koronacji Ojca Świętego Piusa XII. — G. 13: Złożenie wraz z duchowieństwem wojskowym m. st. Warszawy życzeń w Nuncjaturze Apostolskiej z okazji koronacji Ojca Świętego. — Wieczorem: Obecność na oficjalnym przyjęciu w Nuncjaturze Apostolskiej.

14.III. Warszawa — Okęcie. Odprawienie Mszy św. dla żołnierzy pułku lotniczego. Przemówienie. Udzielenie Bierzmowania.

15.III. Warszawa — Agrykola. Odprawienie Mszy św. dla żołnierzy. Przemówienie. Udzielenie Bierzmowania. — G. 12: Przewodniczenie na zebraniu prasowym w sprawie zbiórki nieużytków oraz w sprawie warsztatów pracy dla zaniebdanej młodzieży na Annopolu.

18.III. Warszawa. Wpisanie się do księgi audyencyjnalnej w G. I. S. Z. z okazji imienin Pana Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza.

19.III. Warszawa. Odprawienie Mszy św. w Belwederze.

21.III. Warszawa. Odprawienie w kościele Zbawiciela Mszy św. dla żołnierzy.

22.III. Lwów. Konferencja z J. E. Księdzem Arcybiskupem Bolesławem Twardowskim, metropolitą lwowskim i z p. gen. bryg. Langnerem, dowódcą O. K.

Przemysł. Konferencja z dziekanem katolickim O. K., ks. Antonim Miodońskim.

25.III. Warszawa. Odprawienie w kaplicy o.o. jezuitów Mszy św. dla Szkoły Podchorążych Lotnictwa (techn.). Przemówienie. Udzielenie Bierzmowania.

28.III. Warszawa. Odprawienie w kaplicy Centrum Wyszakolenia Sanitarnego Mszy św. Przemówienie. Udzielenie Bierzmowania.

29.III. Warszawa. Odprawienie w kaplicy Szpitala Okręgowego nr 1 im. Marsz. Józefa Piłsudskiego Mszy św. Przemówienie. Udzielenie Bierzmowania.

30.III. Warszawa. Odprawienie w wojskowym kościele prokatedralnym Mszy św. dla żołnierzy. Przemówienie. Udzielenie Bierzmowania. Udział w posiedzeniu Komisji Prawnej Episkopatu Polski.

1.IV. 1939 r. Warszawa. Udział w posiedzeniu Komitetu Obywatelskiego Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, które odbyło się na Zamku Królewskim.

17.IV. Warszawa. Udział w posiedzeniu Komisji Społecznej Episkopatu Polski. Przyjęcie wyboru na sekretarza Komisji Społecznej.

22.IV. Warszawa. Obecność na raucie wydanym przez posła Węgier.

26.IV. Warszawa. Udział w konferencji plenarnej Episkopatu Polski.

3.V.1939 r. Warszawa. G. 9: Odprawienie Mszy św. w wojskowym kościele prokatedralnym. — G. 10: Obecność na uroczystym nabożeństwie, odprawionym w archikatedrze metropolitalnej z okazji święta narodowego. — G. 16: Obecność na poświęceniu i otwarciu domu wypoczynkowego dla księży „Księżówka“ w Otwocku.

4—6.V. Śląsk. Towarzystwo J. E. Księdzu Nuncjuszowi Apostolskiemu w czasie zwiedzania i objazdu diecezji śląskiej.

7.V. Warszawa. Odprawienie pontyfikalnej Mszy św. w kościele św. Krzyża. Poświęcenie chorągwi Związku Akademików Gółoślązaków. — Wieczorem: Udział w eksportacji zwłok ś. p. Maurycego Zamoyskiego z Pałacu Błękitnego do kościoła św. Antoniego.

8.V. Warszawa. Obecność na nabożeństwie żałobnym, odprawionym w kościele św. Antoniego za duszę ś. p. Maurycego Zamoyskiego.

XXV-LECIE KAPŁAŃSTWA KAPELANÓW WOJSKOWYCH.

24.IV.1914. — St. kpl. ks. Władysław Malawski.

St. kpl. ks. Władysław Malawski urodził się dn. 26 marca 1890 r. w m. Biłgoraju, z. lubelskiej. Po ukończeniu szkoły powszechnej w mieście rodzinnym, uczył się prywatnie w Mińsku Litewskim, zdając egzamina w charakterze eksternisty w korpusie kadetów w Połocku. W 1908 r. wstępuje do mohyłowskiego seminarium duchownego w Petersburgu, po którego ukończeniu otrzymuje święcenia kapłańskie dn. 24 kwietnia 1914 r.

Od dn. 25.V.1914 r. do dn. 30.IV.1917 r. pracuje jako wikariusz rozległej parafii Raków. Tu otacza swoją opieką liczne rzesze uchodźców z kraju, prowadzi ochronkę dla sierot, dom dla starców oraz szkoły polskie.

Od dn. 30.IV.1917 r. do dn. 15.I.1919 r. jest ks. Malawski proboszczem parafii Grabowiec (gub. mohyłowskiej). Zasięg jego proboszczowskiej pracy obejmuje przeszło 75 klm. I tu rozwija żywą duszpasterską działalność, nieustannie objeżdżając najbardziej odległe zaścianki, zakładając 4 polskie szkoły.

Dn. 15.I.1919 r. przenosi się do m. Kliczewa z. mińskiej, gdzie organizuje z polecenia mińskiego ordynariusza nową parafię. Po-

konując olbrzymie trudności obsługuje 8 świątyń i pomimo prześladowań ze strony bolszewików nie zaniedbuje duszpasterskiej pracy, która i tu zależna jest przede wszystkim od stałych wyjazdów. W czerwcu 1919 r. jest ścigany przez bolszewickiego komisarza, ukrywa się z partią partyzantów aż do dn. 15.X.1919 r. i niemal cudem unika śmierci, choć był dwukrotnie na nią skazany.

W połowie m. października 1919 r. podczas wypadu wielkopolskiej dywizji W. P., zostaje poinformowany przez dywizyj-

St. kpl. ks. Władysław Maławski.

nego kapelana ks. Wojtyniaka, że wojska nasze posuwać się dalej już nie będą. Jeszcze przez 4 miesiące tuła się po swojej parafii, aż wreszcie przekonawszy się, że wysiłki jego są bezowocne i dalsza praca duszpasterska jest całkowicie uniemożliwiona, dn. 22.X.1919 r. przekracza koło Bobrujska linię frontu i po otrzymaniu od ks. Biskupa Z. Łozińskiego zezwolenia wstępuje w charakterze kapelana do wojska polskiego.

Przebieg służby Jubilata w wojsku jest następujący:

12.XII.1919 — 30.III.1920: kapelan 206 szpitala polowego;
30.III.1920 — 30.VIII.1920: kapelan 33 p. p. na froncie. Pozbawiony normalnych środków lokomocji codziennie przebywa pie-

chołą po 15 km, by móc obsłużyć najdalej wysunięte placówki frontowe. Tu się spotyka z kapelanem 36 p. p. L. A. ks. Rozumkiewiczem, który później został przez bolszewików wzięty do niewoli i zamordowany. Od niego, jak sam przyznaje, „otrzymuje moc cennych wskazówek, dotyczących trudnej i odpowiedzialnej pracy kapelana wojskowego — z jego też pomocą przeprowadza spowiedź wielkocną w 33 p. p.“

Podczas odwrotu sierpniowego zachorowuje ks. Malawski na dezynтеріę i zostaje przeniesiony z powrotem do 206 szpitala polowego, gdzie też przebywa od dn. 30.VIII.1920 r. do dn. 8.XII.1920 r.

8.XII.1920 — 9.VI.1921: kapelan 78 p. p. stacjonowanego w Pomiechówku, a później w Cytadeli Warszawskiej: W tym samym czasie obsługuje również więzienie i kilka oddziałów podmiejskich.

9.VI.1921 — 30.XI.1921: kapelan szpitala epidemicznego w Warszawie (ul. Pokorna).

30.XI.1921 — 23.X.1922: kapelan wojsk Litwy Środkowej. Pracuje w 78 p. p. stacjonowanym w Beniakoniach, później w Wilnie i w końcu w Grodnie. Obok obowiązków kapelańskich pełni obowiązki referenta oświatowego pułku.

23.X.1922 — 30.X.1923: rejonowy kapelan w Wołkowysku.

Dn. 30.X.1923 przechodzi do rezerwy, gdyż etat kapelana rejonowego w Wołkowysku został z przyczyn demobilizacyjnych zlikwidowany. Jako kapłan należący do archidiecezji mohylowskiej jest odtąd właściwie bez przydziału. Zostaje jednak nadal w Wołkowysku i obejmuje pomocniczą kapelanię w 3 p. s. k. jak również prefekturę w miejscowych szkołach powszechnych i w seminarium nauczycielskim.

W pułku prowadzi pracę oświatową, zakłada wojskową spółdzielnię i herbaciarnię. Przebudowuje gruntownie starą garnizohnową cerkiew, dobudowując wieżę i zakrystię oraz zakupuje duży dywan. Kościół zaopatruje we wszystkie konieczne utensylia i aparaty liturgiczne. Za swoją pracę w pułku zostaje odznaczony srebrnym Krzyżem Zasługi i odznaką 3 p. s. k.

Z polecenia wileńskiej władzy archidiecezjalnej organizuje cywilną parafię w Wołkowysku Centralnym. W przeciągu jednego roku jego staraniem zostaje wybudowany drewniany kościół, zaopatrzone w organy, dywany, szaty liturgiczne i kościelne utensylia.

Dn. 15.X.1928 r. ponownie wstępuje do wojska.

15.X.1928 — 30.VI.1934: administrator parafii wojskowej w Mołodecznie. Poza pracą w wojsku rozwija tu szeroko zakro-

joną działalność w miejscowym społeczeństwie, celem ugruntowania polskości. Rozpoczyna budowę kościoła garnizonowego. Po wykończeniu fundamentów i części prezbiterium zostaje przeniesiony do Kowla.

30.VI.1934 — 1.VI.1936: Administrator parafii wojskowej w Kowlu.

1.VI.1936 — Administrator parafii wojskowej w Prużanach. Kończy budowę kościoła garnizonowego, który został dnia 7.VII.1938 r. uroczystie poświęcony przez J. E. Księdza Biskupa Polowego Józefa Gawlinę.

Poza pracą duszpasterską ks. Malawski rozwija działalność głównie na terenie szkolnym, dobrze rozumiejąc, że dzięki oświacie polskość na Kresach może być najskuteczniej ugruntowana. Jest jednym z głównych organizatorów szkoły powszechnej im. J. Piłsudskiego w Koszarce.

Jubilat odznaczony jest srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Pamiątkowym za Wojnę, Medalem Dziesięciolecia Niepodległości i brązowym Medalem Za Długoletnią Służbę. Ponadto posiada odznaki honorowe: 3 p. s. k., 86 p. p., 19 p. a. l., 50 p. p.

13.VI.1939 r. — St. kpl. ks. Wacław Sankowski.

St. kpl. ks. Wacław Sankowski urodził się dn 27 maja 1889 r. w Lubarze na Wołyniu. Po ukończeniu gimnazjum klasycznego w Żytomierzu wstąpił tamże do Seminarium Duchownego. Wyślany przez władzę diecezjalną na wyższe studia do Akademii Duchownej w Petersburgu, otrzymuje z rąk arcybiskupa Cieplaka dn. 13 czerwca 1914 r. święcenia kapłańskie. Akademię kończy w 1915 r. otrzymując stopień magistra św. Teologii.

Po powrocie do łucko-żytomierskiej diecezji otrzymuje w 1915 r. nominację na profesora teologii moralnej w Seminarium Duchownym w Żytomierzu. Obok pracy profesorskiej rozwija w tym mieście żywą działalność narodowo-społeczną i pedagogiczną. Jest bowiem jednym z organizatorów polskich kursów nauczycielskich, gdzie bezinteresownie wyklada pedagogikę. Uczy w szkole powszechnej i ofiarnie pracuje w harcerstwie polskim, zdobywając od miejscowego społeczeństwa potrzebne harcerzom fundusze, a najczęściej zasilając harcerskie kasy z własnej kieszeni.

Podczas wojny polsko-bolszewickiej przechowuje u siebie wiadomców i oficerów polskich, przez co nieraz niezmiernie naraża się bolszewikom.

W 1918 r. przedostaje się do Polski i zgłasza się jako ochotnik do wojska polskiego. Biskup-Ordynariusz wycofuje go jednak z wojska i poleca nadal pełnić obowiązki profesora w diecezjalnym seminarium duchownym w Łucku.

Nie chcąc zrywać kontaktu z wojskiem obejmuje dobrowolnie prowadzenie pracy oświatowej w miejscowym pułku piechoty, za co otrzymuje odznakę pułkową.

W 1920 r. w uznaniu zasług na polu pracy profesorskiej otrzymuje nominację na kanonika honorowego kapituły kolegiaty ołyckiej.

St. kpl. ks. Wacław Sankowski.

W 1928 r. zostaje przyjęty w charakterze kapelana do wojska i obejmuje administrację parafii wojskowej w Suwałkach, gdzie pozostaje obecnie.

Jubilat odznaczony jest brązowym Medalem za Długoletnią Służbę.

Pielgrzymka kadetów lwowskich do Częstochowy.

Jasna Góra, stolica duchowa Polski, do której ściągają rzesze pątników z całego kraju, z wszelkich warstw i zawodów, a którą tak licznie młodzież nasza rokrocznie nawiedza, nie widziała dotąd w swych murach pielgrzymki kadetów.

Toteż dobrze się stało, że w tym roku idąc za przykładem reszty młodzieży szkół średnich przybyli kadeci do Częstochowy złożyć hołd Królowej Korony Polskiej. A przybyli najstarsi spośród nich, co w maju zdawać mają maturę: cała 6 kompania Korpusu Kadetów Nr I Marszałka Józefa Piłsudskiego w liczbie 55 kadetów.

W niedzielę palmową 2 kwietnia b. r. natychmiast po przyjeździe do Częstochowy przystąpili wszyscy do spowiedzi, po

Pielgrzymka kadetów Korpusu Nr I na Jasnej Górze.

czym na czele z kapłanem korpusu ks. dr Leonem Platerem odbyli w półmroku zapadającego dnia jedyną bodaj w swoim rodzaju drogę krzyżową na fortecznych wałach.

Nazajutrz o godzinie 7 rano udali się wszyscy do cudownej kaplicy. Ogromna większość kadetów, nie znając dotąd Częstochowy, nie widziała jeszcze Cudownego Obrazu. W skupieniu i z wielkim przejęciem przekroczyli oni próg sanktuarium. Obraz był odsłonięty. Mszę św. odprawił st. kapłan ks. dr Plater, do Mszy służyło 4 kadetów, reszta zaś śpiewała pieśni do Najświętszej Marii Panny. Wszyscy wraz z dowódcą kompanii, kpt. Turkiem przystąpili do Stołu Pańskiego. Po Mszy św. ks. kustosz klasztoru OO. Paulinów w serdecznych słowach powi-

tał tę pierwszą pielgrzymkę kadetów polskich, po czym poświęciwszy ryngraf, przez kadetów ofiarowany, zawiesił go pod cudownym obrazem. Uroczystość zakończono odśpiewaniem hymnów „Bogu Rodzica“ i „Boże coś Polskę“. Jeszcze chwil kilka cichej indywidualnej modlitwy, chwil kilka, które niejeden przedłużał, by raz jeszcze spojrzeć w słodkie oblicze Matki Najświętszej i Jej Boskiego Syna, i trzeba już było odejść, by innym ustąpić miejsca.

Krótkie to były przeżycia, ledwie kilka godzin trwające, ale jakże wzniosłe i piękne! Pozostawiły one ślad niezatarty w pamięci uczestników pielgrzymki, a miłe i budujące wrażenie na miejscowej ludności.

Oby ten przykład dany przez lwowski korpus kadetów nawiązujący do pięknych rycerskich tradycyjn naszych przodków, nie przebrzmiał bez echa, oby co rok zastępy kadetów polskich, przyszłych oficerów naszego dzielnego wojska, przychodziły składać hołd, czerpać hart ducha, energię w pracy u stóp cudownego Jasnogórskiego Obrazu!

Adres redakcji i administracji:

Warszawa, ul. Miodowa 26. Polowa Kuria Biskupia. Telefon 12-07-22.
Konto P.K.O. 30.240.

Redaktor: Ks. ALEKSANDER GOGOLIŃSKI-ELSTON, kapelan W. P

W myśl dyrektywy J. E. Księdza Ordynariusza Polowego W. P., dział nieurzędowy „Rozkazu Wewnętrznego Biskupa Polowego W. P.“:

„*ma to być forma wypowiedzenia się tych (kapelanów wojskowych), którym własne przeżycia i przemyślenia nasunęły pewne wątpliwości do wyjaśnienia, lub też dały pewne pomysły do zrealizowania. Ma to być środek za pomocą którego, my, idący naprzód w jednym szeregu i pracujący przy jednym warsztacie, będziemy mogli pomówić ze sobą o życiowych możliwościach ulepszenia metod wspólnej pracy i udoskonalenia jej narzędzi*“ (Rozk. Wewn. Nr 1/36. poz. 1).

W związku z powyższym, Redakcja oświadcza, że wszystkie prace, zamieszczane w nieurzędowym dziale „Rozkazu Wewnętrznego“ mają charakter nie instrukcyjny, lecz tylko i wyłącznie dyskusyjny, z czego wynika, że autorzy tych prac są odpowiedzialni za poglądy w nich wyrażone.

Redakcja prosi o nadsyłanie materiałów w maszynopisach lub czytelnych rękopisach, sporządzonych po jednej stronie kancelaryjnego arkusza znormalizowanego formatu, w podwójnym odstępie wierszy z zachowaniem dwóch szerokich marginesów i pozostawieniem wolnego miejsca ($\frac{1}{2}$ str.) ponad tytułem.

Pożądaną są prace krótkie i zwięzłe.

Redakcja zastrzega sobie prawo czynienia wszelkich poprawek i skracania prac nadesłanych gwarantując równocześnie nienaruszenie zasadniczych myśli autora.

Prace powinny być starannie wykończone pod względem stylu i pisowni.

Wszelkie cytaty, zaczerpnięte z jakichkolwiek źródeł, powinny mieć odnośniki z dokładnym podaniem nazwiska autora i dzieła. To samo dotyczy myśli przewodniej, zaczerpniętej z dzieł drukowanych, na której opiera się opracowanie tematu. Cytaty z Pisma św., po dokładnym sprawdzeniu tekstu, muszą posiadać odnośniki z podaniem księgi, rozdziału i wiersza.

Przemówienia powinny być obliczone w wygłoszeniu na 15 minut.

Rysunki, plany, tablice i szkice załączone do prac winny być wykonane czarnym tuszem w 2-krotnym powiększeniu, — u dołu opisane (tytuł pracy, rysunku i t. p.), — wykonane w formie załączników (nie należy ich rysować w samym artykule). W pracy należy zaznaczyć miejsce, w którym rysunek ma być umieszczony.

Fotografie winny być wykonane w czarnym kolorze, na błyszczącym papierze, w formacie co najmniej 9×12 .

Nadesłanych materiałów Redakcja nie zwraca.
